

Fafo Østforums årskonferanse 2009

Konjunktursvingninger og arbeidsinnvandring til Norge

Frøydis Bakken, Arbeids- og velferdsdirektoratet

Arbeidsmarkedet 2004-2008

- Årsskiftet 2003/2004: arbeidsmarkedet snur og den registrerte arbeidsledigheten faller.
- Nedgangen i arbeidsløsheten drives av økte investeringer, blant annet olje og boliginvesteringer, lav styringsrente og økt etterspørsel etter norske eksportvarer som en følge av den generelle oppgangen i verdensøkonomien.
- EU utvides med 8 øst-og sentral europeiske land 1. mai 2004.

Arbeidsmarkedet 2004-2008 forts

- I forrige høykonjunktur var sterk lønnsvekst og styrking av den norske kronen viktige faktorer for en svekket konkurranseevne blant norske bedrifter. Dette bidro til å forsterke den påfølgende konjunkturedgangen i industrien.
- I denne høykonjunkturen slo den høye etterspørselen etter arbeidskraft relativt sent ut i økt lønnsvekst. Arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene kan forklare mye av dette.

Sentrale premisser for arbeidsinnvandring til Norge

- Politiske rammebetingelsene
- Lønnsforskjeller
- Etterspørsel etter arbeidskraft
- Geografisk nærhet

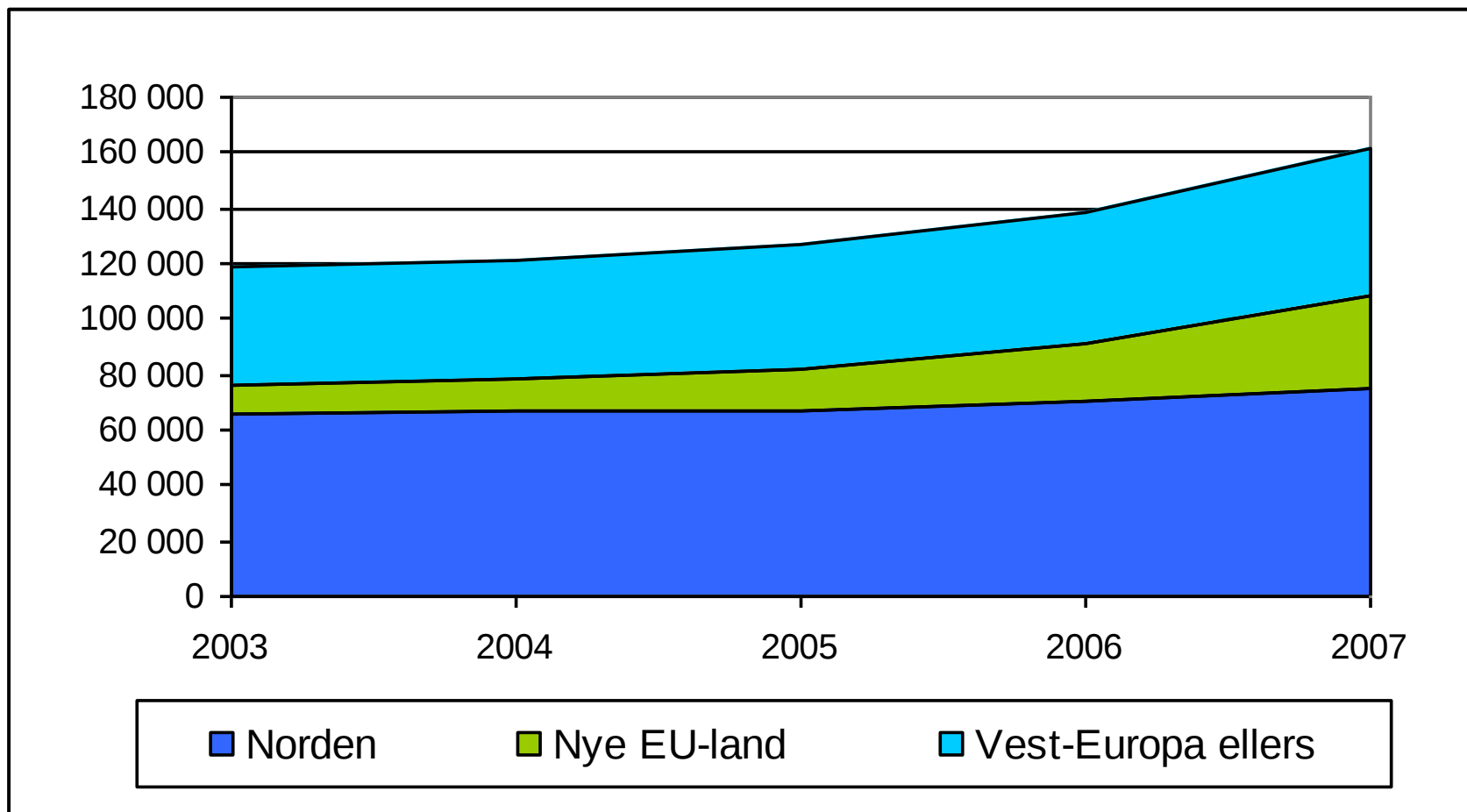
Standardiserte arbeidsledighetsrater. Årsgjennomsnitt for 2003-2008.

Kilde: Eurostat

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Euro-sonen	8,7 %	8,8 %	8,9 %	8,3 %	7,4 %	7,5 %
Danmark	5,4 %	5,5 %	4,8 %	3,9 %	3,8 %	3,3 %
Litauen	12,5 %	11,4 %	8,3 %	5,6 %	4,3 %	5,7 %
Polen	19,7 %	19,0 %	17,8 %	13,9 %	9,6 %	7,1 %
Sverige	5,6 %	6,3 %	7,4 %	7,0 %	6,1 %	6,2 %
Norge	4,5 %	4,4 %	4,6 %	3,5 %	2,6 %	2,6 %
Storbritannia	5,0 %	4,7 %	4,8 %	5,4 %	5,3 %	5,7 %

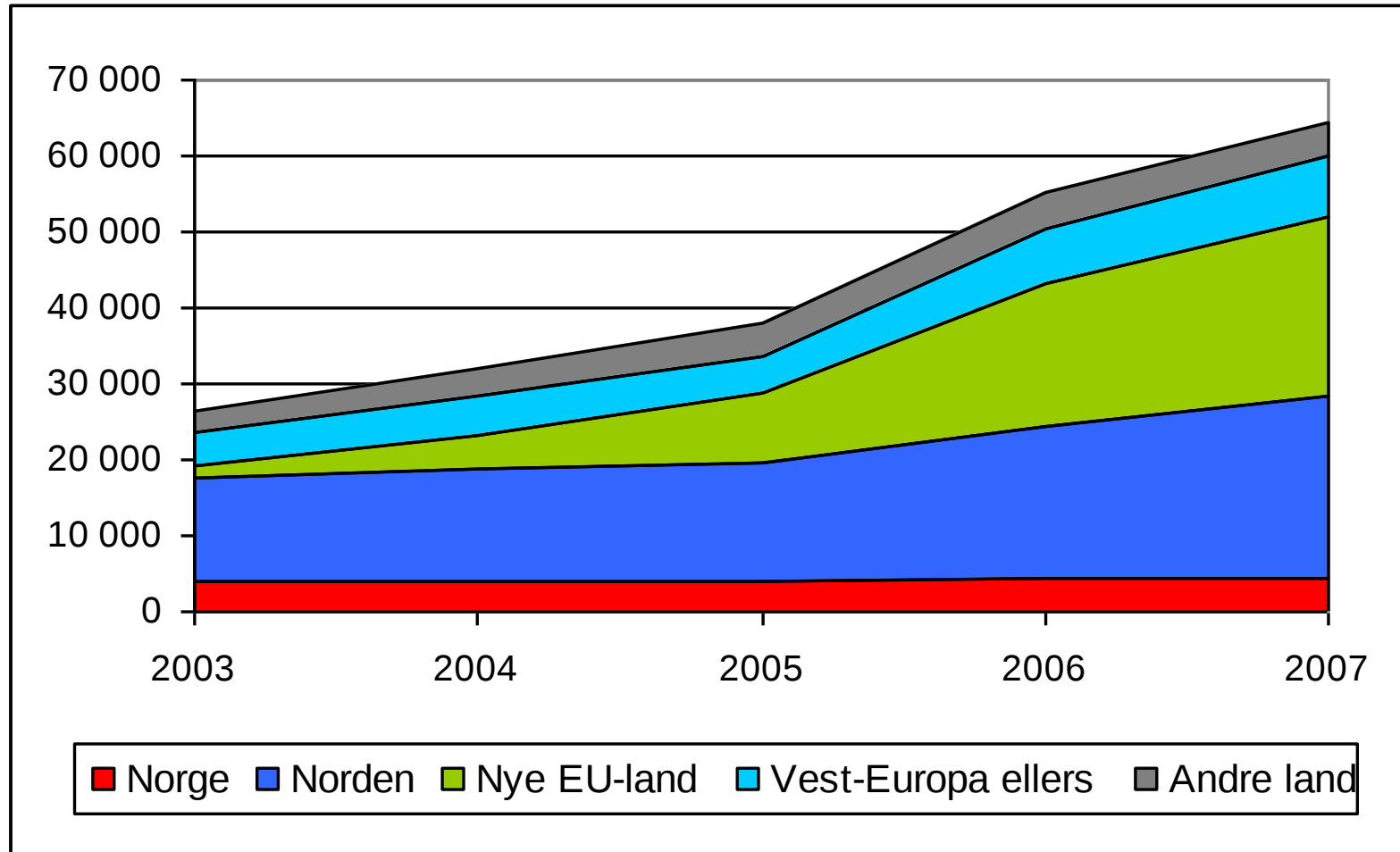
Lønnstakere registrert bosatt 15-74 år, etter landbakgrunn. 4. kvartal 2003 – 4. kvartal 2007.

Kilde: SSB

Lønnstakere ikke registrert bosatt 15-74 år, etter landbakgrunn. 4. kvartal 2003 – 4. kvartal 2007.

Kilde: SSB.

Lønnstakere med innvandrerbakgrunn registrert bosatt eller på korttidsopphold 15-74 år, etter næring.

Kilde:SSB

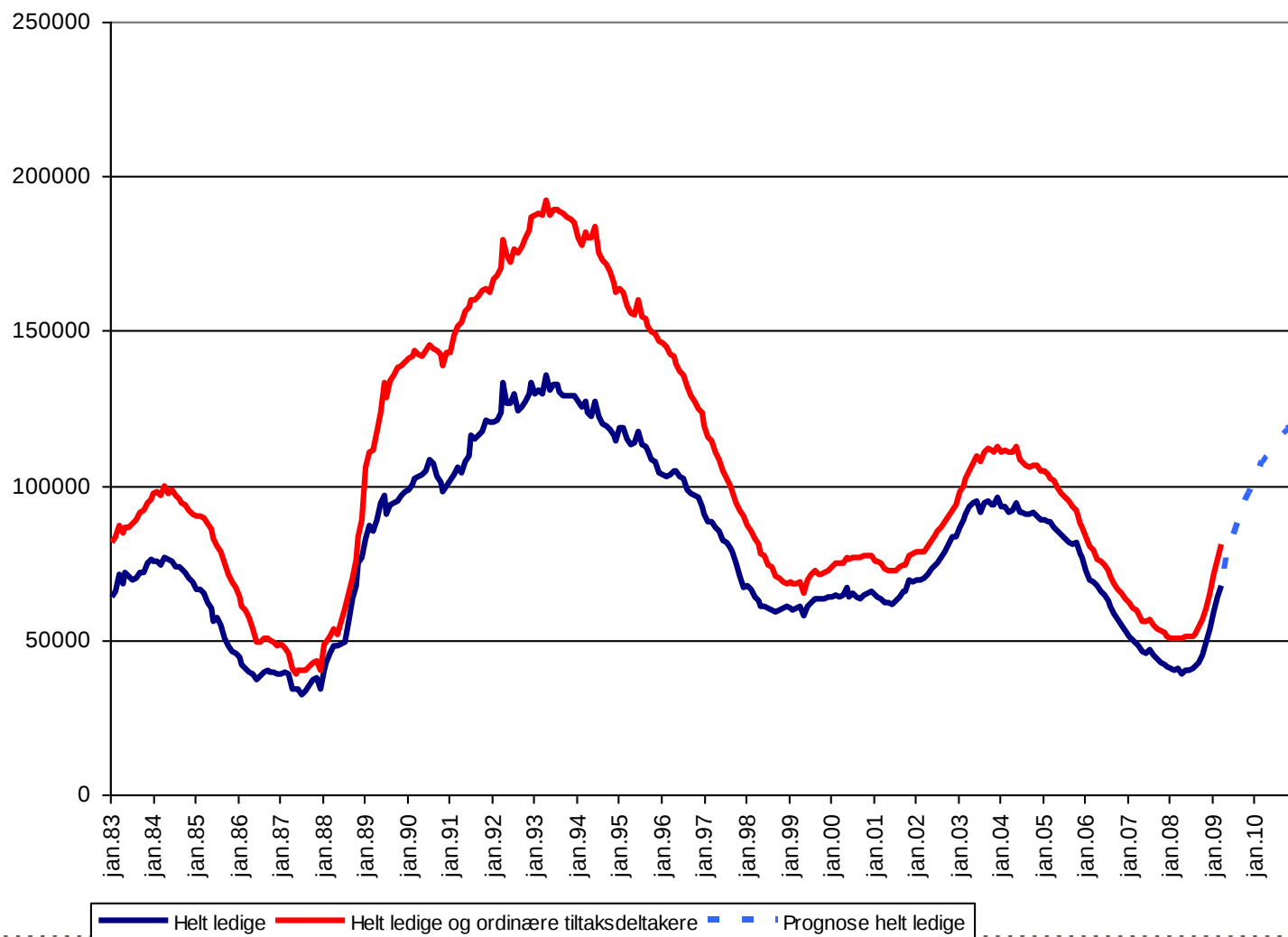
Næring	Korttidsopphold	Bosatt
	2007	2007
I alt	64 297	161 311
Jordbruk, skogbruk og fiske	4 %	1 %
Utvinning av råolje og naturgass	3 %	2 %
Industri, bergverksdrift, kraft- og vannforsyning	15 %	12 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	24 %	9 %
Varehandel, hotell- og restaurantvirks.	9 %	18 %
Transport/telekommunikasjon	5 %	6 %
Finansiell tj.yting og forretningsm. tj.yting	9 %	13 %
Formidling og utleie av arbeidskraft	19 %	5 %
Offentlig administrasjon	0 %	4 %
Undervisning	1 %	8 %
Helse- og sosialtjenester	5 %	18 %
Andre sosiale og personlige tjenester	1 %	4 %
Uoppgitt	5 %	0 %

Sterkeste konjunkturedgang siden 2. verdenskrig

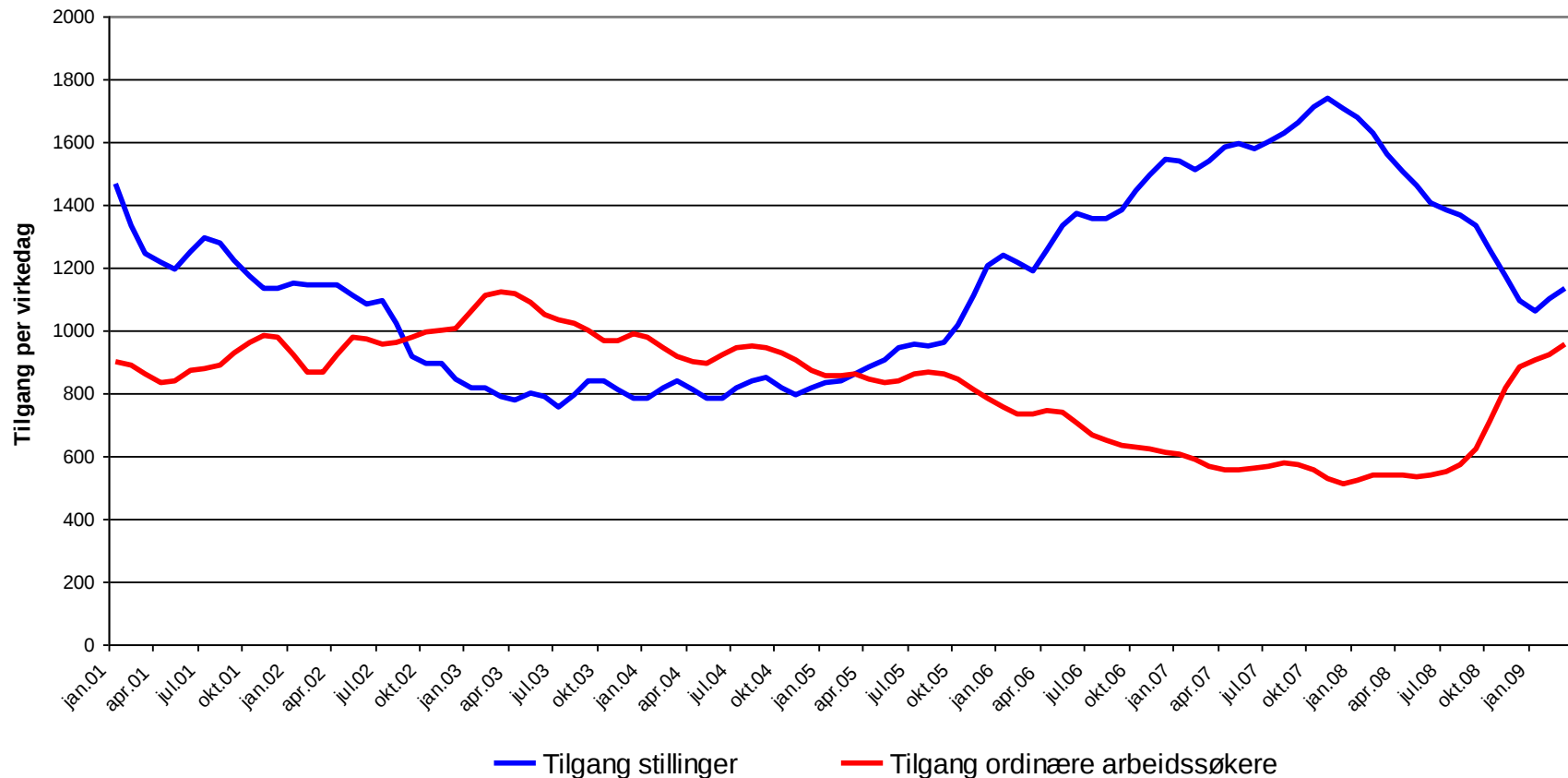
- Resesjon i blant annet USA, Euroområdet, Storbritannia, Sverige, Japan
- Stigende ledighet og fallende sysselsetting
- Kraftig fall i industriproduksjonen
- Redusert privat konsum, og særlig bilsalg
- Mange tiltakspakker og ekspansiv pengepolitikk for å motvirke nedgangen

Største økning i ledigheten på 20 år

Kilde:NAV

Tilgang ledige stillinger per virkedag og tilgang ordinære arbeidssøkere per virkedag

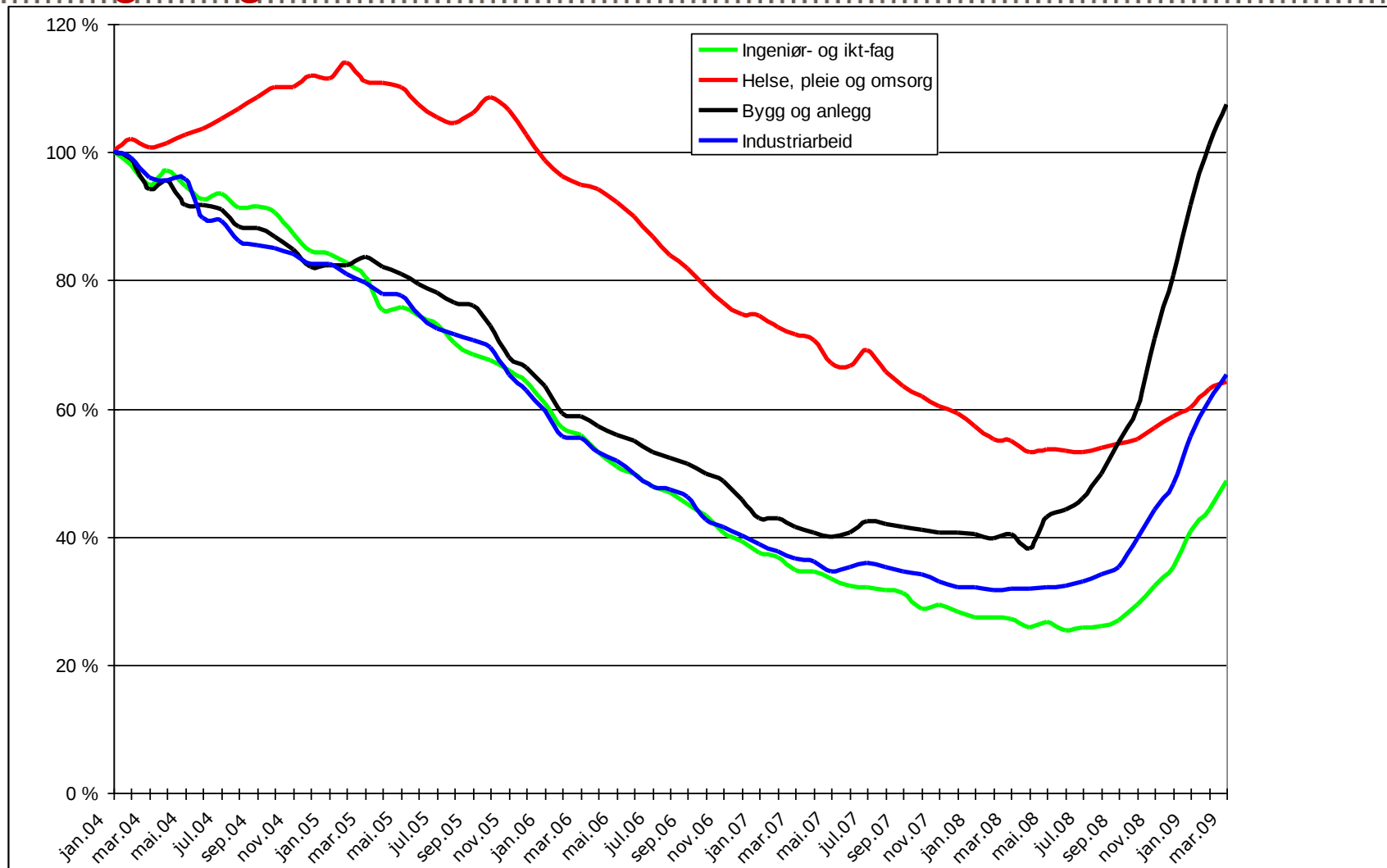
Stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.
Sesongjusterte tall. Trend januar 2001 – mars 2009

Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere innenfor yrkesgrupper.

Januar 2004 – mars 2009. Januar 2004 = 100.

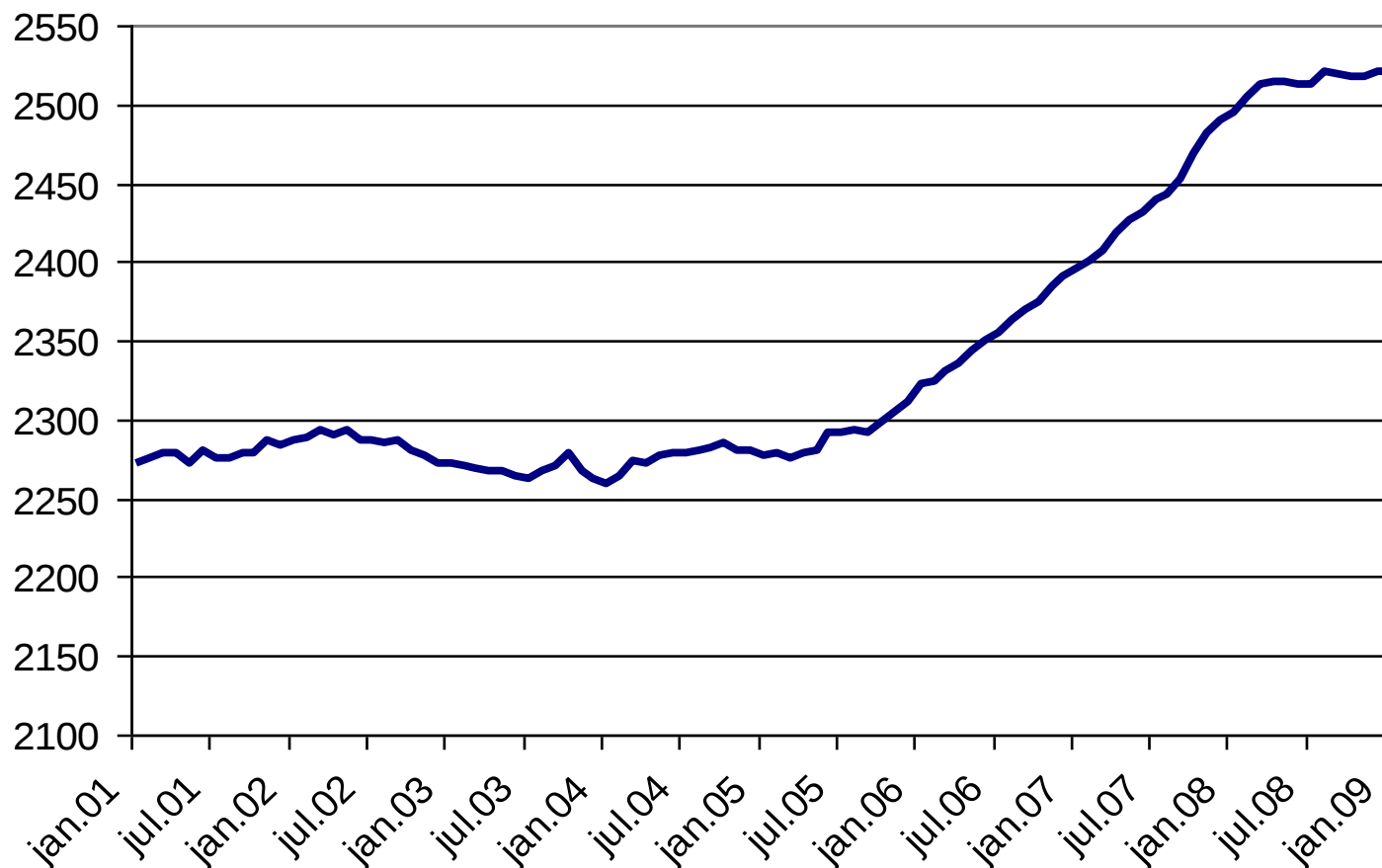
Sesongkorrigerte tall.

Kilde:NAV

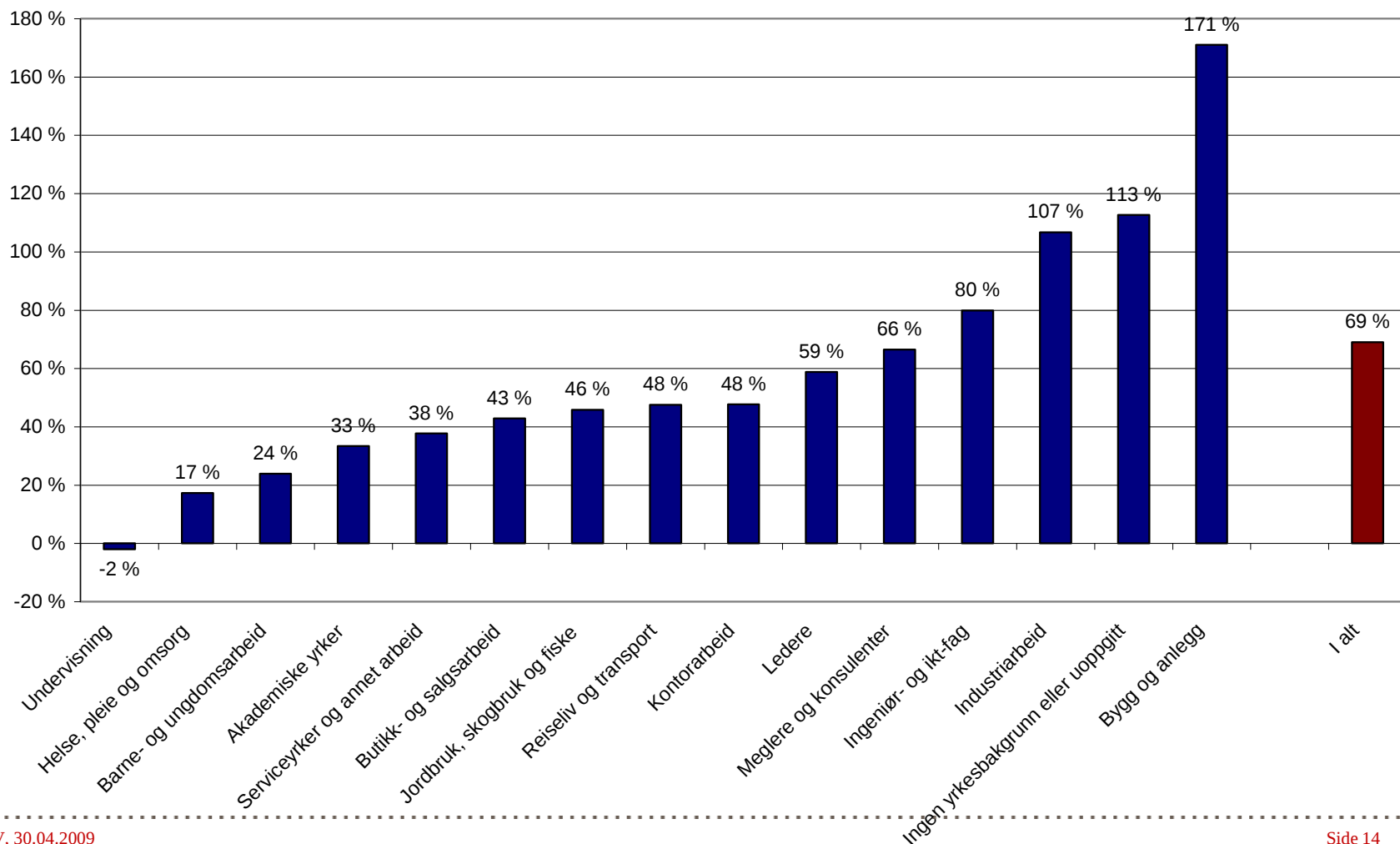

Redusert sysselsetting

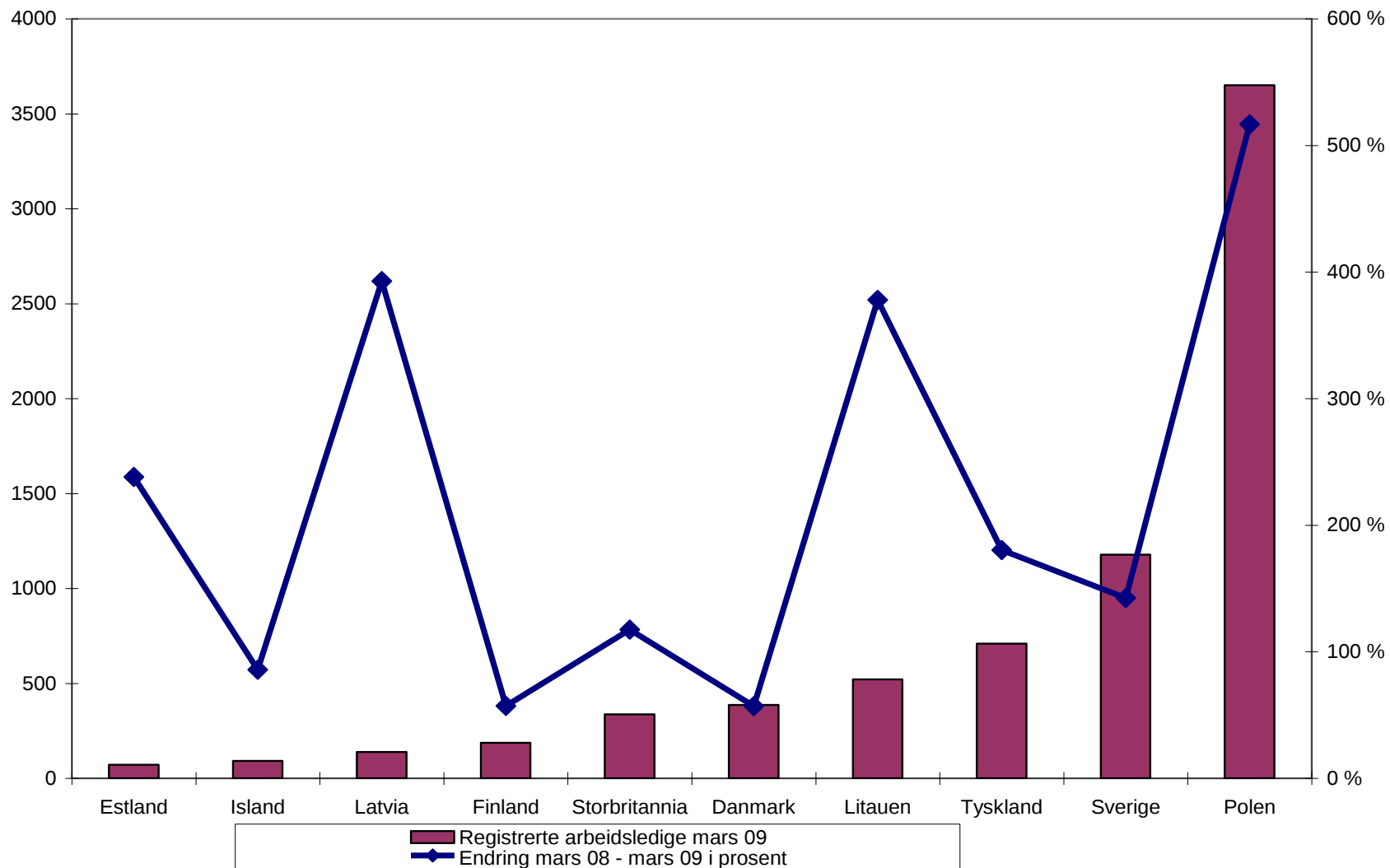
Kilde: SSB

Prosentvis endring i antallet arbeidsledige etter yrkesbakgrunn. Mars 2008- mars 2009.

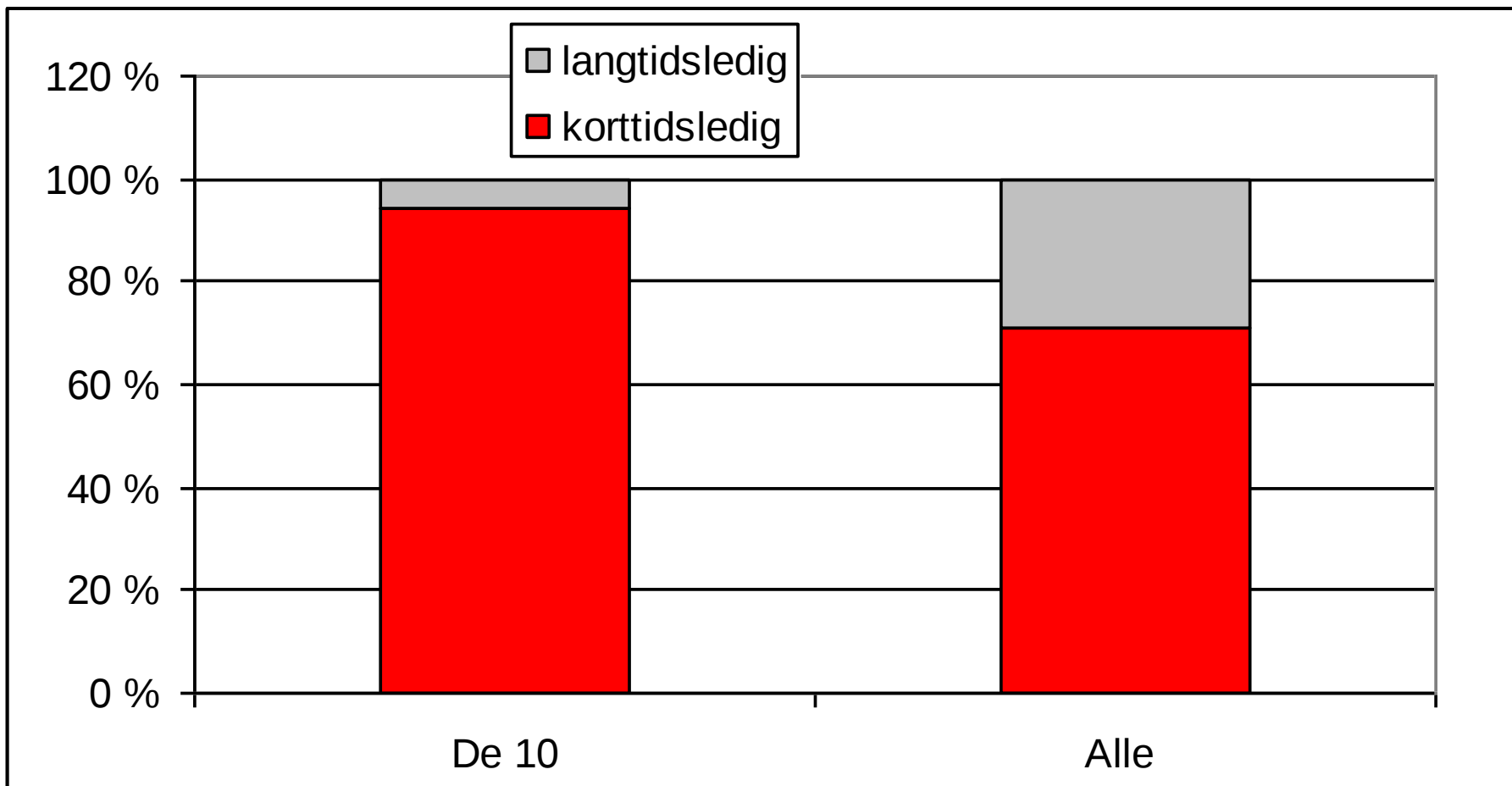

Økt ledighet blant arbeidsinnvandrere

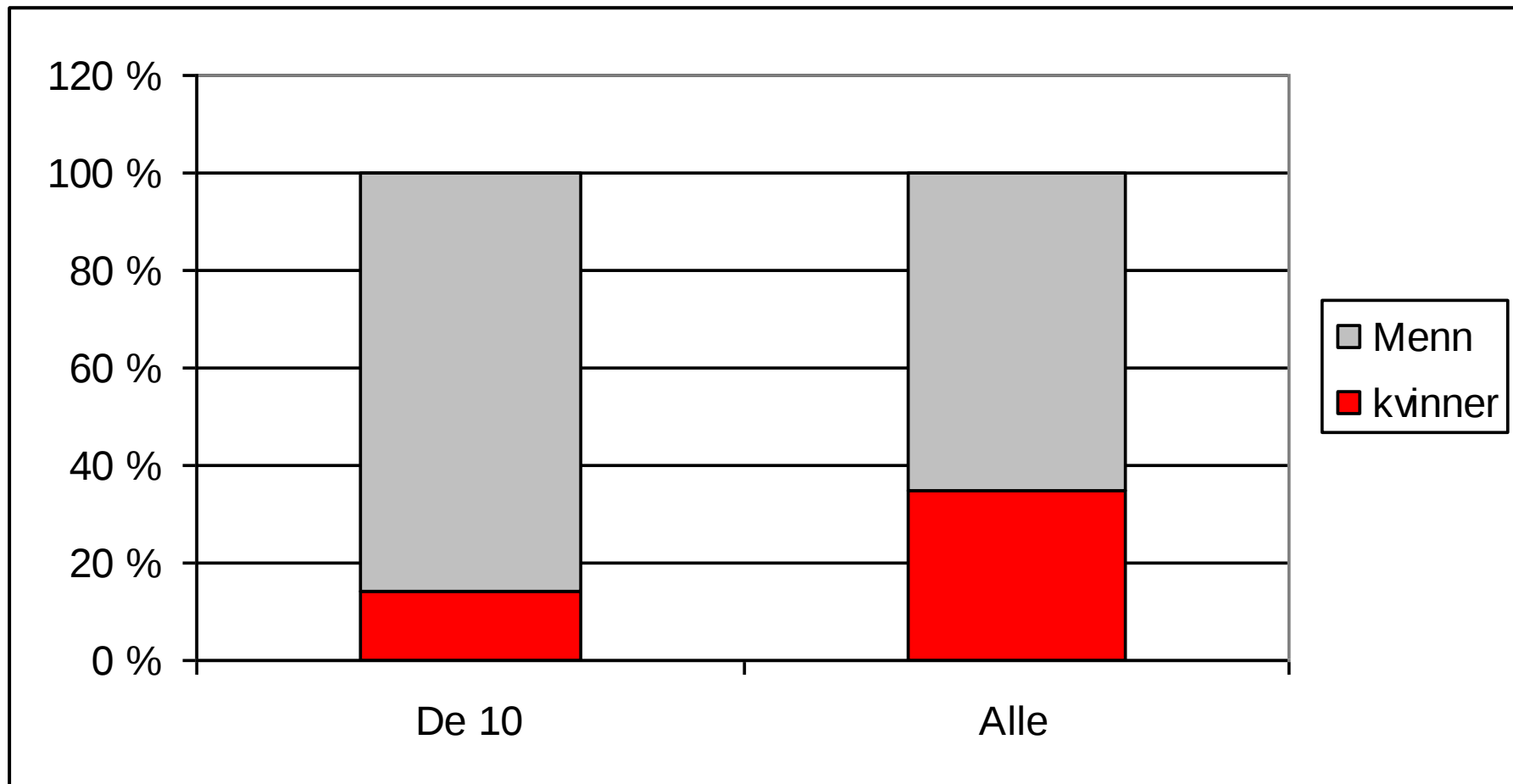

Andel langtidsledige og korttidsledige. Mars 2009.

Kilde: NAV

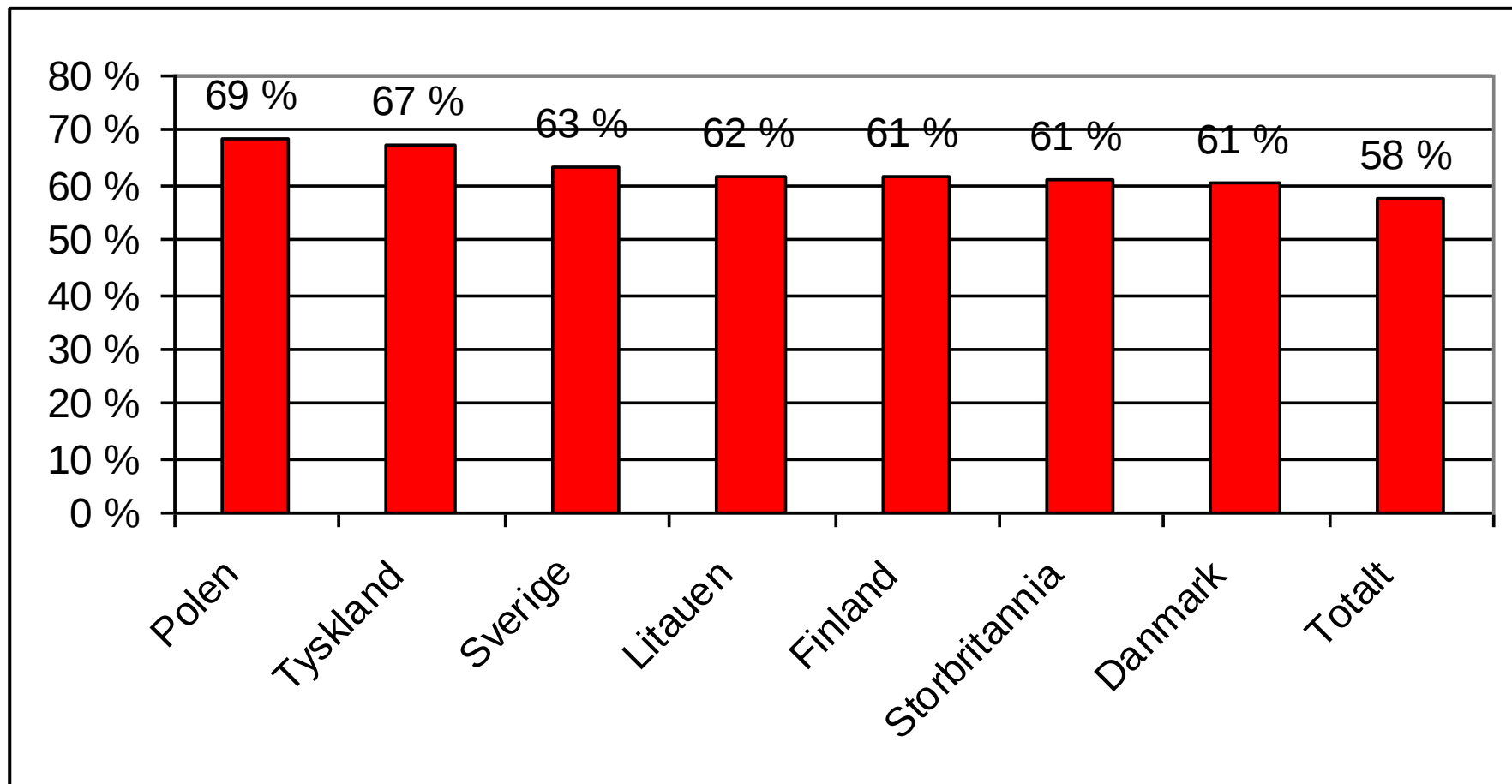

Overvekt av menn blant de helt ledige

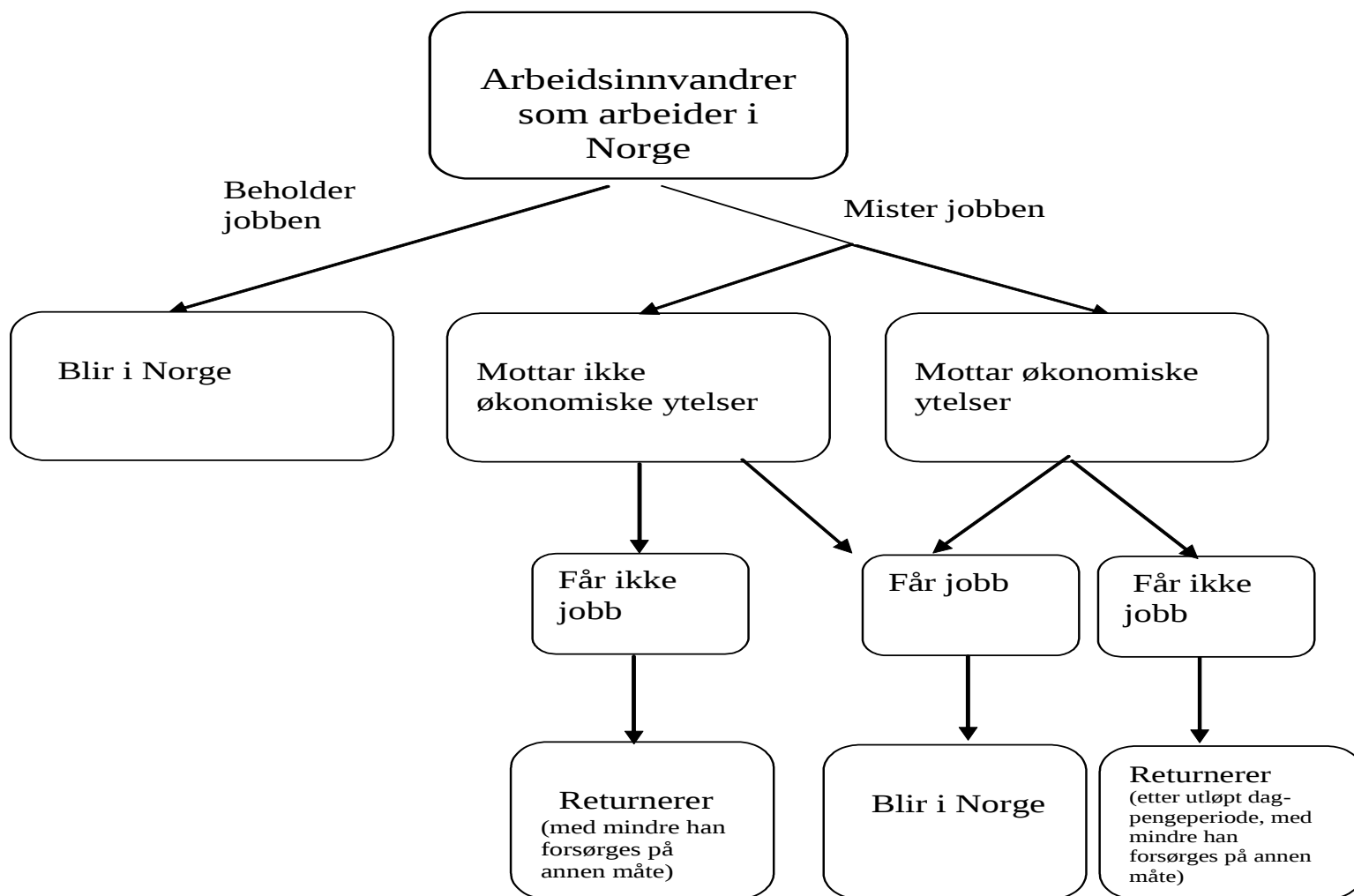

Andel helt ledige med dagpenger etter statsborgerskap.

Mars 2009. Kilde: NAV

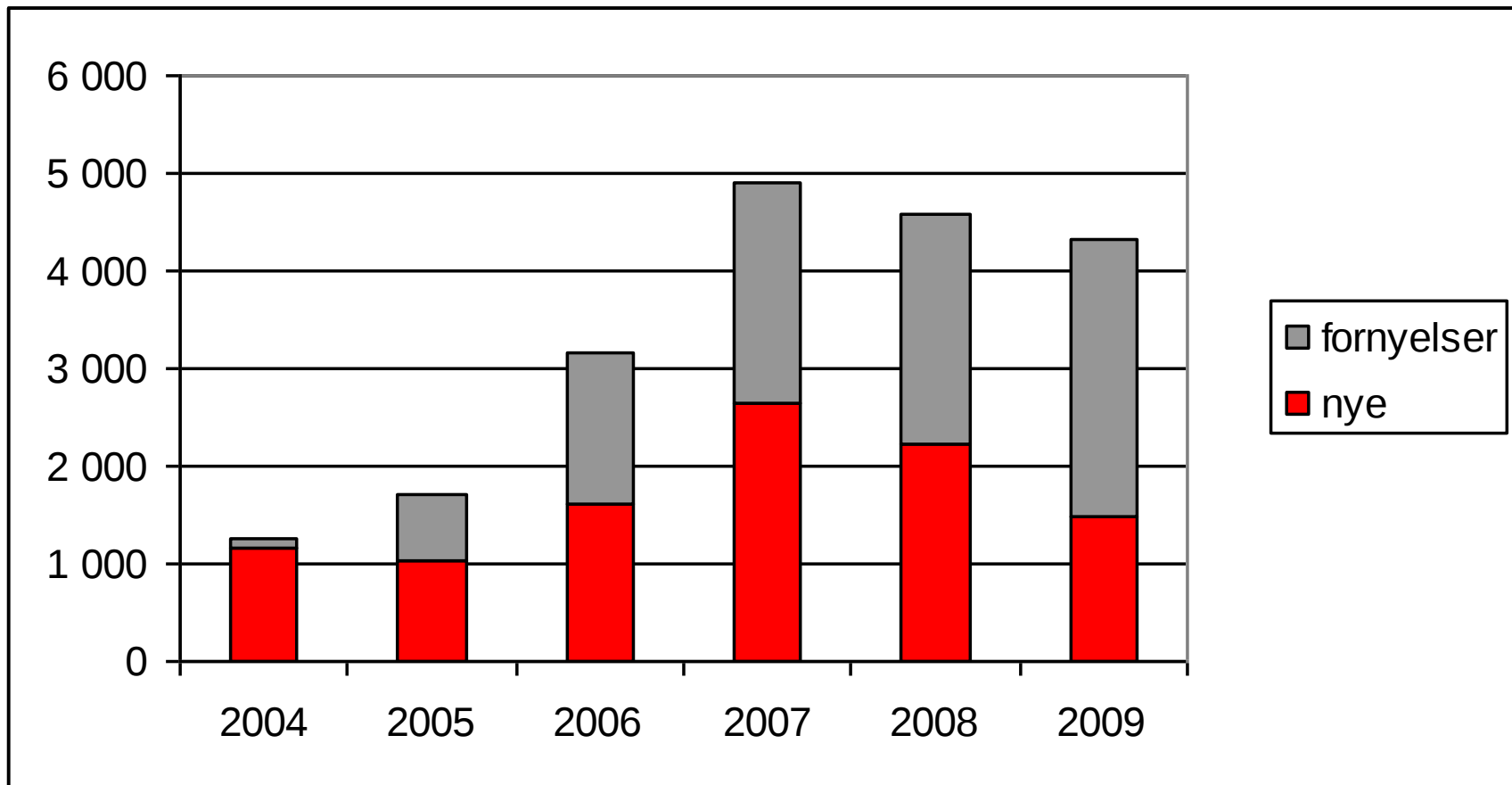

Betydningen av å være i et arbeidsforhold og retten til dagpenger som utløsende årsaker for å bli i Norge.

Arbeidstillatelser gitt til borgere av de nye EU-landene (EU12) i perioden 2004 - 2009. Marstall.

Kilde:UDI

Effekten av en nedgangskonjunktur på arbeidsinnvandringen

- Lavere etterspørsel etter arbeidskraft i næringer med mange arbeidsinnvandrere
- Dersom nedgangskonjunktoren blir svakere i Norge enn i andre land, vil dette redusere nedgangen i arbeidsinnvandringen
- Returnigrasjon
- Høye lønninger og gode velferdsordninger gjør det attraktivt å bli i Norge
 - Dagpenger
 - Sykepenger, kontantstøtte, barnetrygd

Får finanskrisen betydning for den langsiktige utviklingen på arbeidsmarkedet?

- **Konjunktorene vil alltid bevege seg i sykler**
- **På langt sikt øker behovet for arbeidskraft**
- **Konkurranse om kvalifiserte innvandrere**

NAVs vurdering av gjennomsnittlig antall arbeidsledige i 2009 og 2010

	2008	2009	2010
Registrerte arbeidsledige (personer)	42 570	80 000	110 000
Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken	1,7 %	3,1 %	4,2 %
Arbeidsledige, AKU i prosent av arbeidsstyrken	2,6 %	4,0 %	5,2 %

Endringer i arbeidsstyrke, sysselsetting og arbeidsledighet fra året før

Faktiske tall for 2007, prognoser for 2008, 2009 og 2010

	2008	2009	2010
Arbeidsstyrke (AKU)	80 000	12 000	-10 000
Sysselsatte (AKU)	76 000	-25 000	-40 000
AKU arbeidsledige	4 000	37 000	30 000
Registrerte helt arbeidsledige (NAV)	-3 500	37 400	30 000